

The Impact of Human Relations–Based Management in Universities on Educational Effectiveness and Students’ Psychological and Social Health

1. Mitra Farhang Isfahani *: Department of Educational Sciences, B.A.C., Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran
*Corresponding Author’s Email: mfe349@iau.ac.ir

Received: 2025-08-06

Revised: 2025-09-18

Accepted: 2025-11-03

Published: 2025-12-06



Abstract

Introduction and Aim: This study aimed to examine the impact of human relations–based management in universities on educational effectiveness and students’ psychological and social health.

Methodology: This applied study employed a descriptive–correlational design using a causal modeling approach. The population consisted of students from public and non-public universities in Tehran, selected through multistage sampling. Data were collected using standardized questionnaires assessing human relations–based management, educational effectiveness, psychological health, and social health. Data analysis included descriptive statistics, Pearson correlation, regression analysis, and structural equation modeling.

Findings: The results indicated that human relations–based management had a positive and significant effect on educational effectiveness. In addition, it significantly predicted students’ psychological health and social health. Educational effectiveness was also positively and significantly associated with both dimensions of health. Structural equation modeling demonstrated acceptable fit indices, confirming the adequacy of the proposed model and the significance of the hypothesized relationships.

Conclusion: The findings highlight the pivotal role of human relations–based management in enhancing educational effectiveness and promoting students’ psychological and social well-being, underscoring the importance of adopting human-centered management approaches in higher education institutions.

Keywords: Human Relations–Based Management, Educational Effectiveness, Psychological Health, Social Health, University Students.

How to Cite: Farhang Isfahani, M. (2025). The Impact of Human Relations–Based Management in Universities on Educational Effectiveness and Students’ Psychological and Social Health. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 3(3), 1-12.



Copyright: © 2025 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract

Introduction and Aim

Universities are increasingly expected to go beyond their traditional instructional mandate and assume broader responsibilities related to students' psychological well-being, social development, and holistic growth. In contemporary higher education systems, the effectiveness of teaching and learning is no longer evaluated solely through academic achievement or graduation rates, but also through the quality of students' lived experiences, their mental health, and their capacity for meaningful social engagement. Within this context, university management approaches—particularly those grounded in human relations—have gained growing scholarly attention. Human relations–based management emphasizes respect, interpersonal communication, participation, emotional support, and recognition of individuals' psychological and social needs. Such an approach conceptualizes students not merely as recipients of educational services but as active human agents whose well-being and engagement are integral to institutional effectiveness (Correa et al., 2024; Miri, 2025).

Recent transformations in higher education, including digitalization, increased competition, accountability pressures, and global crises, have intensified stressors experienced by university students. Empirical evidence suggests rising levels of anxiety, depression, loneliness, and social disconnection among students across diverse cultural contexts (Moya-Salazar, 2025; Ning et al., 2024; Riboldi et al., 2025). These challenges highlight the importance of organizational and managerial factors as contextual determinants of student well-being. Research indicates that supportive management practices, positive organizational climates, and human-centered leadership styles are associated with improved mental health outcomes and higher engagement among university populations (Halim et al., 2024; Liu et al., 2024).

From an educational perspective, the effectiveness of teaching and learning processes is closely linked to the relational quality of the academic environment. Human relations–based management can foster trust, reduce power distance, and encourage meaningful interactions between administrators, faculty, and students, thereby enhancing motivation, academic engagement, and perceived educational quality (Basharti Kivi et al., 2025; Moshtaghi & Sarhadi Moghaddam, 2025). Studies conducted in both Iranian and international contexts underscore that management practices oriented toward ethical values, participation,

and emotional support contribute to higher levels of organizational commitment, readiness for change, and educational effectiveness (Mir Mohammadian Tooteh Kaleh et al., 2024; Tiwow, 2023).

Social health, as a complementary dimension of well-being, refers to students' sense of belonging, quality of interpersonal relationships, and ability to participate effectively in social contexts. University environments characterized by human-centered management have been shown to strengthen social capital, reduce self-stigma, and promote positive attitudes toward help-seeking and collaboration (Koutra et al., 2024; Riboldi et al., 2025). Conversely, authoritarian or bureaucratic management styles may exacerbate feelings of alienation and social isolation (Xu et al., 2023). Despite growing recognition of these issues, empirical studies that simultaneously examine the role of human relations–based management in explaining educational effectiveness as well as psychological and social health among university students—particularly in the Iranian context—remain limited. Addressing this gap is essential for informing evidence-based management and policy decisions in higher education (Miri, 2025; Salman Al-Oda et al., 2024).

Methodology

This study employed an applied, descriptive–correlational design with a cross-sectional approach. The population consisted of undergraduate and graduate students enrolled in public and non-public universities in Tehran. Using a multistage sampling strategy, several universities were selected, followed by the inclusion of students from different faculties and academic disciplines through accessible random sampling. Participation was voluntary, and informed consent was obtained from all respondents. Eligibility criteria included active enrollment for at least one academic semester and the ability to complete the research instruments. Data were collected using standardized self-report questionnaires measuring human relations–based management, educational effectiveness, psychological health, and social health. The instruments assessed dimensions such as perceived managerial support, communication quality, participation, teaching–learning effectiveness, academic interaction, psychological well-being, social functioning, and sense of belonging. Prior to the main data collection, a pilot study was conducted to assess clarity and reliability of the instruments. Internal consistency indices indicated acceptable reliability levels. Data analysis was conducted using statistical software. Preliminary analyses included data screening, examination of missing values, and

assessment of normality. Descriptive statistics were computed to summarize sample characteristics and variable distributions. Pearson correlation coefficients were used to examine bivariate relationships among variables. Multiple regression analyses assessed the predictive role of human relations-based management on educational effectiveness, psychological health, and social health. Finally, structural equation modeling was employed to test the overall conceptual model and evaluate model fit using standard fit indices.

Findings

Descriptive findings indicated that students reported above-average perceptions of human relations-based management, educational effectiveness, psychological health, and social health. Mean scores suggested that, overall, respondents evaluated the managerial climate of their universities as relatively supportive and human-centered, while also reporting moderate to high levels of educational satisfaction and well-being. Correlation analyses revealed significant positive relationships among all main variables. Human relations-based management was strongly correlated with educational effectiveness, indicating that more human-centered managerial practices were associated with higher perceived effectiveness of teaching and learning. Similarly, significant positive correlations were found between human relations-based management and both psychological health and social health, suggesting that supportive managerial environments coincide with better student well-being. Educational effectiveness also demonstrated significant positive correlations with psychological and social health. Regression analyses showed that human relations-based management was a significant and strong predictor of educational effectiveness. In addition, it significantly predicted psychological health and social health, with a slightly stronger effect observed for social health. These results indicate that managerial practices emphasizing respect, communication, and support play a substantial role in shaping both educational outcomes and students' mental and social well-being. Structural equation modeling supported the proposed conceptual model. Fit indices indicated a satisfactory model fit, confirming that human relations-based management directly influences educational effectiveness and psychological and social health, while educational effectiveness is also associated with well-being outcomes. Overall, the model explained a meaningful proportion of variance in the dependent variables,

underscoring the central role of human-centered management in university settings.

Discussion and Conclusion

The findings demonstrate that human relations-based management constitutes a key organizational factor in promoting effective education and enhancing psychological and social health among university students. The strong association between human-centered management and educational effectiveness suggests that relational quality, managerial support, and participatory practices create conditions conducive to meaningful learning experiences. These results highlight that effective education is not solely a function of curricula or instructional methods but is deeply embedded in the managerial and relational context of the university. The significant effects of human relations-based management on psychological and social health further emphasize the importance of universities as psychosocial environments. Supportive management practices may reduce stress, foster a sense of belonging, and enhance students' capacity to cope with academic and social challenges. The slightly stronger impact on social health suggests that relational and participatory climates are particularly influential in shaping students' social integration and interpersonal functioning.

Taken together, the results support an integrated perspective in which educational effectiveness and student well-being are interconnected outcomes influenced by managerial approaches. Human relations-based management emerges as a strategic lever through which universities can simultaneously enhance academic quality and fulfill their social and psychological responsibilities. These findings underscore the need for higher education leaders to move beyond bureaucratic or purely performance-driven models and adopt management practices that prioritize human dignity, communication, and support. In conclusion, this study provides empirical evidence that human relations-based management in universities positively affects educational effectiveness as well as psychological and social health of students. By demonstrating the interconnected nature of managerial practices, educational outcomes, and student well-being, the study contributes to the growing body of literature advocating for human-centered governance in higher education. The results suggest that investing in relationally oriented management is not only beneficial for students' well-being but also essential for achieving sustainable educational effectiveness.

بررسی تأثیر مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در دانشگاه بر اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان

۱. میترا فرهنگ اصفهانی*، گروه علوم تربیتی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: mfe349@iau.ac.ir

انتشار: ۱۴۰۴/۰۹/۱۵

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۱۲

بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۲۷

دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۵

چکیده

مقدمه و هدف: هدف این پژوهش بررسی تأثیر مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در دانشگاه بر اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان است.

روش‌شناسی: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-همبستگی با رویکرد مدل‌یابی روابط علی انجام شد. جامعه آماری شامل دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی شهر تهران بود که با روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد مدیریت مبتنی بر روابط انسانی، اثربخشی تعلیم و تربیت، سلامت روانی و سلامت اجتماعی گردآوری شد. تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون و مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد مدیریت مبتنی بر روابط انسانی تأثیر مثبت و معناداری بر اثربخشی تعلیم و تربیت دارد. همچنین این نوع مدیریت توانست سلامت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان را به‌طور معنادار پیش‌بینی کند. روابط بین اثربخشی تعلیم و تربیت با سلامت روانی و اجتماعی نیز مثبت و معنادار بود. شاخص‌های برازش مدل معادلات ساختاری نشان داد مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است و روابط مفهومی پژوهش به‌طور تجربی تأیید می‌شود.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد مدیریت مبتنی بر روابط انسانی نقش کلیدی در ارتقای کیفیت آموزش دانشگاهی و بهبود سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان ایفا می‌کند و می‌تواند به‌عنوان راهبردی مؤثر در سیاست‌گذاری و مدیریت آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد.



نحوه استناددهی: فرهنگ اصفهانی، میترا. (۱۴۰۴). بررسی تأثیر مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در دانشگاه بر اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان. *روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت*، ۳(۳)، ۱-۱۲.

کلیدواژه‌گان: مدیریت مبتنی بر روابط انسانی، اثربخشی تعلیم و تربیت، سلامت روانی، سلامت اجتماعی، دانشجویان.



مجاز و حق نشر: © ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، دانشگاه‌ها به‌عنوان نهادهای محوری در تولید دانش، پرورش سرمایه انسانی و هدایت تحولات اجتماعی، با انتظاراتی فراتر از انتقال صرف دانش مواجه شده‌اند. نقش دانشگاه دیگر محدود به آموزش رسمی و تخصصی نیست، بلکه این نهاد به‌صورت فزاینده‌ای مسئولیت ارتقای سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان، شکل‌دهی به هویت حرفه‌ای و انسانی آنان و فراهم‌سازی بسترهای رشد همه‌جانبه فردی و اجتماعی را بر عهده دارد. در چنین بستری، کیفیت مدیریت دانشگاهی، به‌ویژه رویکردهای مبتنی بر روابط انسانی، به‌عنوان یکی از عوامل تعیین‌کننده در تحقق این اهداف مطرح می‌شود. مدیریت مبتنی بر روابط انسانی با تأکید بر احترام متقابل، ارتباطات اثربخش، مشارکت، حمایت عاطفی و توجه به نیازهای روانی و اجتماعی ذی‌نفعان، می‌تواند فضای دانشگاه را از یک ساختار صرفاً بوروکراتیک به محیطی انسانی، پویا و حمایت‌گر تبدیل کند (Miri, 2025; Correa et al., 2024).

تحولات نظام آموزش عالی در ایران نیز نشان می‌دهد که اسناد بالادستی و سیاست‌های کلان آموزشی، بر نقش راهبردی مدیریت منابع انسانی و رویکردهای انسانی در تحقق اهداف تربیتی و اجتماعی دانشگاه‌ها تأکید ویژه‌ای دارند. اسناد تحول‌بنیادین آموزش و آموزش عالی، دانشگاه را نهادی می‌دانند که باید هم‌زمان به ارتقای کیفیت آموزش، رشد اخلاقی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و سلامت روانی دانشجویان توجه کند. در این چارچوب، مدیریت دانشگاهی زمانی می‌تواند اثربخش تلقی شود که علاوه بر کارآمدی ساختاری، به کیفیت روابط انسانی و تجربه زیسته دانشجویان نیز توجه داشته باشد (Miri, 2025; Moshtaghi & Sarhadi Moghaddam, 2025). پژوهش‌های داخلی نیز نشان داده‌اند که غفلت از ابعاد انسانی مدیریت در دانشگاه‌ها، می‌تواند به کاهش انگیزش تحصیلی، افت مشارکت آموزشی و تضعیف احساس تعلق دانشجویان منجر شود (Mir Mohammadian Tooteh Basharti Kivi et al., 2025; Kaleh et al., 2024).

از منظر نظری، مدیریت مبتنی بر روابط انسانی ریشه در مکتب روابط انسانی و رویکردهای انسان‌گرایانه در مدیریت دارد که انسان را نه صرفاً به‌عنوان منبعی برای تحقق اهداف سازمانی، بلکه به‌مثابه

کنشگری دارای نیازهای روانی، اجتماعی و عاطفی در نظر می‌گیرد. در محیط دانشگاهی، این رویکرد به‌معنای توجه به کیفیت تعاملات مدیران با اعضای هیئت علمی، کارکنان و به‌ویژه دانشجویان است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد دانشگاه‌هایی که مدیریت آن‌ها بر پایه اعتماد، ارتباطات دوسویه و مشارکت فعال ذی‌نفعان شکل گرفته است، از سطح بالاتری از اثربخشی آموزشی و رضایت تحصیلی برخوردارند (Tiwow, 2023; Kashtidar et al., 2024). همچنین این نوع مدیریت می‌تواند بستر مناسبی برای پذیرش تغییر، نوآوری و ارتقای سرمایه روان‌شناختی در دانشگاه فراهم آورد (Mir Seifi et al., Mohammadian Tooteh Kaleh et al., 2024).

اثربخشی تعلیم و تربیت در دانشگاه، مفهومی چندبعدی است که علاوه بر نتایج آموزشی و تحصیلی، شامل کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری، تعامل استاد و دانشجو، مشارکت فعال دانشجویان، رشد مهارت‌های شناختی و غیرشناختی و رضایت کلی از تجربه آموزشی می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد که مدیریت دانشگاهی، از طریق سیاست‌گذاری‌های آموزشی، حمایت از اعضای هیئت علمی و ایجاد فضای مشارکتی، نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقای این ابعاد دارد (Seifi et al., Moshtaghi & Sarhadi Moghaddam, 2025). رویکردهای انسانی در مدیریت، با کاهش فاصله قدرت، افزایش احساس ارزشمندی و تقویت تعاملات مثبت، می‌توانند اثربخشی فرایندهای تربیتی را به‌طور معناداری افزایش دهند (Correa et al., 2024; Basharti Kivi et al., 2025).

در کنار اثربخشی آموزشی، سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان به‌عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی نظام‌های آموزش عالی در سطح جهانی مطرح است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که دانشجویان دانشگاه‌ها با سطوح بالایی از اضطراب، افسردگی، استرس و احساس تنهایی مواجه‌اند و این وضعیت در سال‌های اخیر، به‌ویژه پس از همه‌گیری کرونا و در بستر تحولات جهانی، تشدید شده است (Ning Riboldi et al., 2025). پژوهش‌های بین‌المللی حاکی از آن است که محیط‌های آموزشی فاقد حمایت روانی و اجتماعی، می‌توانند به تضعیف سلامت روان دانشجویان و کاهش عملکرد

تحصیلی آنان منجر شوند (Yüksel et al., Moya-Salazar, 2025 ; al., 2024). از سوی دیگر، مطالعات حوزه سلامت روان دانشجویان اغلب به عوامل فردی یا آموزشی پرداخته و نقش ساختارهای مدیریتی دانشگاه را کمتر مورد توجه قرار داده‌اند (Haseli ; Kilic et al., 2024Songhori & Salamti, 2024).

سلامت روانی دانشجویان، تنها به عوامل فردی محدود نمی‌شود، بلکه به شدت تحت تأثیر ساختارها و فرایندهای سازمانی دانشگاه قرار دارد. سبک مدیریت، شیوه تعامل مدیران با دانشجویان، میزان حمایت ادراک شده و عدالت سازمانی، از جمله عواملی هستند که می‌توانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر سلامت روانی دانشجویان اثرگذار باشند (Liu et al., 2024Kilic et al., 2024). در همین راستا، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مدیریت منابع انسانی مبتنی بر حمایت، مشارکت و ارتباطات مثبت، می‌تواند نقش حفاظتی در برابر مشکلات روانی دانشجویان ایفا کند (Mazidi Halim et al., 2024 ; Sharafbadi, 2025).

سلامت اجتماعی نیز به عنوان بعدی مکمل سلامت روانی، به کیفیت روابط بین فردی، احساس تعلق اجتماعی، مشارکت در فعالیت‌های جمعی و توانایی ایفای نقش‌های اجتماعی مؤثر اشاره دارد. دانشگاه‌ها به عنوان محیط‌های اجتماعی پیچیده، نقش مهمی در شکل‌دهی به این بعد از سلامت دارند. مطالعات نشان می‌دهد که فضای مدیریتی انسانی و حمایت‌گر، می‌تواند نگرش‌های مثبت نسبت به کمک‌خواهی روان‌شناختی، کاهش خوددنگ‌زنی و تقویت سرمایه اجتماعی دانشجویان را به همراه داشته باشد (Koutra et al., 2024 ; Riboldi et al., 2025). در مقابل، مدیریت‌های اقتدارگرا و غیرمشارکتی، اغلب با افزایش احساس انزوا و کاهش انسجام اجتماعی در میان دانشجویان همراه هستند (Xu Ning et al., 2024 ; et al., 2023).

در بافت دانشگاه‌های ایران، اگرچه مطالعات متعددی به بررسی مدیریت منابع انسانی، اثربخشی آموزشی یا سلامت روانی دانشجویان پرداخته‌اند، اما پژوهش‌هایی که به طور هم‌زمان نقش مدیریت مبتنی بر روابط انسانی را در تبیین اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان بررسی می‌کنند، به وضوح احساس می‌شود. چنین پژوهشی می‌تواند شکاف موجود در ادبیات علمی را پر کرده و مبنایی برای تدوین سیاست‌ها و مداخلات مدیریتی انسان‌محور در نظام آموزش عالی فراهم سازد. هدف این پژوهش بررسی تأثیر مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در دانشگاه بر اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان است.

روش‌شناسی

بهبودی روان‌شناختی، احساس تعلق اجتماعی، روابط بین‌فردی، سازگاری اجتماعی و کاهش نشانه‌های آشفتگی روانی را در بر می‌گیرد. تمامی ابزارها دارای روایی محتوایی و سازه‌ای گزارش شده در مطالعات پیشین بوده و در صورت لزوم، نسخه‌های بومی‌سازی شده و متناسب با بافت فرهنگی ایران مورد استفاده قرار گرفتند. پیش از اجرای اصلی، یک مطالعه مقدماتی محدود برای بررسی وضوح گویه‌ها و پایایی ابزارها انجام شد و ضرایب پایایی با استفاده از شاخص آلفای کرونباخ در دامنه قابل قبول تأیید شدند. گردآوری داده‌ها به صورت خودگزارشی و با رعایت اصول اخلاق پژوهش، از جمله محرمانه بودن اطلاعات و ناشناس ماندن پاسخ‌دهندگان، انجام گرفت.

پس از تکمیل فرایند گردآوری داده‌ها، اطلاعات به نرم‌افزارهای آماری منتقل و پیش‌پردازش شدند. در گام نخست، داده‌ها از نظر وجود مقادیر گم‌شده، ناهنجار و توزیع نرمال بررسی شدند و در صورت لزوم، اصلاحات آماری مناسب انجام گرفت. آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی برای توصیف ویژگی‌های نمونه و متغیرهای پژوهش محاسبه شد. در ادامه، برای آزمون روابط بین مدیریت مبتنی بر روابط انسانی، اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان، از تحلیل‌های همبستگی و سپس مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. تمامی فرآیند تجزیه و تحلیل داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۷ و لیزرل انجام شد.

یافته‌ها

در گام نخست، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش به منظور ترسیم تصویری کلی از سطح این سازه‌ها در جامعه مورد مطالعه گزارش شده است. جدول ۱ شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش شامل میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمرات را نشان می‌دهد.

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی-همبستگی با رویکرد مدل‌یابی روابط علی است. طرح پژوهش به صورت مقطعی اجرا شده و داده‌ها در یک بازه زمانی مشخص گردآوری شده‌اند. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های شهر تهران تشکیل می‌دهند که در سال تحصیلی اجرای پژوهش مشغول تحصیل بوده‌اند. با توجه به گستردگی جامعه آماری و تنوع دانشگاه‌ها، نمونه‌گیری به صورت چندمرحله‌ای انجام شد؛ بدین معنا که ابتدا تعدادی از دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی شهر تهران به صورت هدفمند انتخاب شدند و سپس از میان دانشکده‌ها و رشته‌های مختلف این دانشگاه‌ها، نمونه‌ای از دانشجویان به روش تصادفی در دسترس وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه، اشتغال به تحصیل حداقل در یک نیمسال تحصیلی و توانایی پاسخ‌گویی کامل به پرسشنامه‌ها بود. همچنین دانشجویانی که پرسشنامه‌های ناقص ارائه کردند یا تمایل به ادامه همکاری نداشتند، از تحلیل نهایی کنار گذاشته شدند. حجم نمونه با در نظر گرفتن الزامات تحلیل‌های چندمتغیره و مدل‌یابی معادلات ساختاری تعیین شد تا توان آماری کافی برای آزمون روابط بین متغیرها فراهم شود.

برای گردآوری داده‌ها از مجموعه‌ای از ابزارهای استاندارد و معتبر استفاده شد که هر یک یکی از متغیرهای اصلی پژوهش را پوشش می‌دادند. مدیریت مبتنی بر روابط انسانی از طریق پرسشنامه‌ای سنجیده شد که ابعاد مختلفی نظیر احترام متقابل، ارتباطات انسانی، حمایت ادراک شده از سوی مدیران دانشگاهی، مشارکت دانشجویان در تصمیم‌گیری‌ها و فضای عاطفی و انسانی محیط دانشگاه را ارزیابی می‌کند. اثربخشی تعلیم و تربیت با استفاده از مقیاسی مورد سنجش قرار گرفت که بر ادراک دانشجویان از کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری، تعامل استاد و دانشجو، انگیزش تحصیلی، رشد مهارت‌های شناختی و غیرشناختی و میزان رضایت از تجربه آموزشی تمرکز دارد. سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان نیز با بهره‌گیری از ابزارهای معتبر روان‌سنجی اندازه‌گیری شد که شاخص‌هایی مانند

جدول ۱. شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
-------	---------	--------------	-------	--------

مدیریت مبتنی بر روابط انسانی	۳/۴۲	۰/۶۱	۱/۸۵	۴/۷۸
اثربخشی تعلیم و تربیت	۳/۵۵	۰/۵۸	۲/۱۰	۴/۸۵
سلامت روانی	۳/۴۷	۰/۶۳	۱/۹۲	۴/۸۰
سلامت اجتماعی	۳/۵۱	۰/۵۹	۲/۰۵	۴/۹۰

بیانگر وضعیت نسبتاً مطلوب بهزیستی روانی و اجتماعی در نمونه پژوهش هستند. دامنه نمرات نیز نشان‌دهنده پراکندگی قابل قبول پاسخ‌ها و نبود تمرکز افراطی داده‌ها در یک سطح خاص است. در گام بعدی، برای بررسی روابط دومتغیره بین سازه‌های پژوهش، ضرایب همبستگی پیرسون محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

مطابق نتایج جدول ۱، میانگین مدیریت مبتنی بر روابط انسانی برابر با ۳/۴۲ و انحراف معیار آن ۰/۶۱ است که نشان می‌دهد دانشجویان، وضعیت مدیریت انسانی در دانشگاه‌های مورد مطالعه را بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. میانگین اثربخشی تعلیم و تربیت ۳/۵۵ با انحراف معیار ۰/۵۸ به‌دست آمد که بالاترین مقدار میانگین در میان متغیرهای پژوهش محسوب می‌شود. همچنین میانگین سلامت روانی دانشجویان ۳/۴۷ و سلامت اجتماعی ۳/۵۱ گزارش شد که هر دو

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴
۱. مدیریت مبتنی بر روابط انسانی	۱			
۲. اثربخشی تعلیم و تربیت	۰/۶۲**	۱		
۳. سلامت روانی	۰/۵۸**	۰/۵۵**	۱	
۴. سلامت اجتماعی	۰/۶۰**	۰/۵۷**	۰/۶۳**	۱

* $P < 0.01$

دانشجویان همراه است. افزون بر این، رابطه مثبت بین اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی (۰/۵۵) و سلامت اجتماعی (۰/۵۷) نشان می‌دهد که تجربه آموزشی مؤثر نقش مهمی در بهزیستی کلی دانشجویان ایفا می‌کند. به‌منظور بررسی میزان تأثیر مدیریت مبتنی بر روابط انسانی بر اثربخشی تعلیم و تربیت، تحلیل رگرسیون خطی انجام شد که نتایج آن در جدول ۳ گزارش شده است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بین مدیریت مبتنی بر روابط انسانی و اثربخشی تعلیم و تربیت همبستگی مثبت و معناداری به میزان ۰/۶۲ وجود دارد. همچنین همبستگی مدیریت مبتنی بر روابط انسانی با سلامت روانی برابر با ۰/۵۸ و با سلامت اجتماعی برابر با ۰/۶۰ گزارش شده است که هر دو در سطح ۰/۰۱ معنادار هستند. این یافته‌ها بیانگر آن است که افزایش ادراک مدیریت انسانی در دانشگاه با بهبود کیفیت آموزشی و ارتقای سلامت روانی و اجتماعی

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون پیش‌بینی اثربخشی تعلیم و تربیت

متغیر پیش‌بین	ضریب B	خطای استاندارد	بتای استاندارد	مقدار t	معناداری
مدیریت مبتنی بر روابط انسانی	۰/۶۸	۰/۰۵	۰/۶۲	۱۳/۴۵	<۰/۰۰۱
مقدار ثابت	۰/۹۴	۰/۱۸	---	۵/۲۲	<۰/۰۰۱

اثربخشی تعلیم و تربیت به میزان ۰/۶۲ انحراف معیار افزایش می‌یابد. مقدار t برابر با ۱۳/۴۵ و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱ نیز بیانگر قدرت بالای این رابطه است. در ادامه، برای بررسی نقش مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در پیش‌بینی سلامت روانی و اجتماعی

بر اساس نتایج جدول ۳، مدیریت مبتنی بر روابط انسانی پیش‌بینی‌کننده‌ای قوی و معنادار برای اثربخشی تعلیم و تربیت است. ضریب بتای استانداردشده برابر با ۰/۶۲ نشان می‌دهد که با افزایش یک واحد انحراف معیار در مدیریت مبتنی بر روابط انسانی،

دانشجویان، تحلیل رگرسیون انجام شد که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون پیش‌بینی سلامت روانی و اجتماعی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	بتای استاندارد	مقدار t	معناداری
سلامت روانی	مدیریت مبتنی بر روابط انسانی	۰/۵۸	۱۱/۰۲	<۰/۰۰۱
سلامت اجتماعی	مقدار ثابت	۰/۶۰	۱۱/۷۶	<۰/۰۰۱

مطابق جدول ۴، مدیریت مبتنی بر روابط انسانی توانسته است سلامت روانی دانشجویان را با ضریب بتای ۰/۵۸ و سلامت اجتماعی را با ضریب بتای ۰/۶۰ به‌طور معنادار پیش‌بینی کند. مقادیر t به‌ترتیب ۱۱/۰۲ و ۱۱/۷۶ و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱ نشان می‌دهد که اثر مدیریت انسانی بر هر دو بعد سلامت از قدرت آماری بالایی برخوردار است و اثر آن بر سلامت اجتماعی اندکی قوی‌تر از سلامت روانی است. در نهایت، برای آزمون هم‌زمان روابط بین متغیرها و ارزیابی برازش مدل مفهومی پژوهش، مدلیابی معادلات ساختاری انجام شد که شاخص‌های برازش آن در جدول ۵ گزارش شده است.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل معادلات ساختاری

شاخص برازش	مقدار به‌دست آمده	مقدار قابل قبول
χ^2/df	۲/۴۱	کمتر از ۳
CFI	۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹۰
TLI	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹۰
RMSEA	۰/۰۶۱	کمتر از ۰/۰۸

ساختارهای مدیریتی دانشگاه، نه تنها بر عملکرد آموزشی، بلکه بر تجربه زیسته و بهزیستی کلی دانشجویان نیز اثرگذار است.

در تفسیر یافته‌ها، نخست باید به رابطه مثبت و معنادار بین مدیریت مبتنی بر روابط انسانی و اثربخشی تعلیم و تربیت اشاره کرد. این نتیجه نشان می‌دهد هرچه مدیریت دانشگاهی از نظر دانشجویان انسانی‌تر، مشارکتی‌تر و حمایت‌گراتر ادراک شود، اثربخشی فرایندهای آموزشی نیز افزایش می‌یابد. این یافته با پژوهش‌هایی هم‌راستا است که بر نقش مدیریت منابع انسانی و رویکردهای انسان‌محور در بهبود کیفیت آموزش عالی تأکید کرده‌اند. برای مثال، پژوهش‌های انجام‌شده در بافت دانشگاهی ایران نشان داده‌اند که مدیریت مبتنی بر ارزش‌های انسانی و اخلاقی می‌تواند به افزایش تعهد، انگیزش و مشارکت آموزشی منجر شود (Mir Basharti Kivi et al., 2025)؛ (Mohammadian Tooteh Kaleh et al., 2024). از منظر نظری نیز، رویکرد روابط انسانی با تأکید بر تعاملات مثبت، اعتماد متقابل و توجه به نیازهای روان‌شناختی افراد، بستر مناسبی برای یادگیری عمیق

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که نسبت کای‌دو به درجه آزادی برابر با ۲/۴۱ است که در محدوده مطلوب قرار دارد. مقدار شاخص CFI برابر با ۰/۹۳ و TLI برابر با ۰/۹۲ بوده که هر دو بالاتر از حد آستانه ۰/۹۰ هستند. همچنین مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۶۱ نشان‌دهنده خطای برآورد قابل قبول مدل است. این شاخص‌ها در مجموع تأیید می‌کنند که مدل مفهومی پژوهش از برازش مناسبی با داده‌های تجربی برخوردار است و نقش محوری مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در تبیین اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان به‌طور تجربی تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد که مدیریت مبتنی بر روابط انسانی نقش معنادار و تعیین‌کننده‌ای در ارتقای اثربخشی تعلیم و تربیت و نیز بهبود سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان ایفا می‌کند. این نتایج به‌طور کلی مؤید این دیدگاه است که کیفیت روابط انسانی در

و معنادار فراهم می‌کند که این امر مستقیماً با اثربخشی تعلیم و تربیت مرتبط است (Miri, 2025Correa et al., 2024).

یافته‌های پژوهش همچنین نشان داد که مدیریت مبتنی بر روابط انسانی به‌طور معناداری سلامت روانی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند. این نتیجه بیانگر آن است که فضای مدیریتی دانشگاه، فراتر از یک ساختار اداری، به‌مثابه یک عامل محیطی مهم در شکل‌دهی به سلامت روان دانشجویان عمل می‌کند. پژوهش‌های بین‌المللی متعددی بر این نکته تأکید کرده‌اند که حمایت سازمانی، ارتباطات مثبت و احساس ارزشمندی در محیط دانشگاهی می‌تواند به کاهش اضطراب، افسردگی و استرس دانشجویان منجر شود (Moya- Salazar, 2025Ning et al., 2024). در همین راستا، نتایج این پژوهش با یافته‌های مطالعاتی هم‌خوان است که نقش مدیریت منابع انسانی و شیوه‌های حمایتی را در ارتقای بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان برجسته کرده‌اند (Liu et al., Halim et al., 2024). به‌ویژه در شرایطی که دانشجویان با فشارهای تحصیلی، اقتصادی و اجتماعی فزاینده مواجه‌اند، مدیریت انسانی می‌تواند به‌عنوان یک عامل محافظتی عمل کرده و تاب‌آوری روانی آنان را تقویت کند.

از سوی دیگر، نتایج نشان داد که مدیریت مبتنی بر روابط انسانی اثر قوی و معناداری بر سلامت اجتماعی دانشجویان دارد و این اثر حتی اندکی قوی‌تر از اثر آن بر سلامت روانی گزارش شد. این یافته حاکی از آن است که ابعاد اجتماعی سلامت، نظیر احساس تعلق، کیفیت روابط بین‌فردی و مشارکت اجتماعی، به‌شدت تحت تأثیر فضای ارتباطی و مدیریتی دانشگاه قرار دارند. این نتیجه با پژوهش‌هایی هم‌سو است که نشان داده‌اند محیط‌های آموزشی حمایت‌گر و انسان‌محور می‌توانند سرمایه اجتماعی دانشجویان را تقویت کرده و نگرش‌های مثبت نسبت به تعاملات اجتماعی و کمک‌خواهی روان‌شناختی ایجاد کنند (Koutra et al., 2024). همچنین، پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه سلامت اجتماعی دانشجویان نشان می‌دهد که مدیریت‌های اقتدارگرا و غیرمشارکتی اغلب با افزایش احساس انزوا و کاهش انسجام اجتماعی همراه هستند، در حالی که مدیریت مبتنی بر روابط انسانی می‌تواند احساس تعلق و همبستگی را تقویت کند (Ning et al., 2023Xu et al., 2023).

یافته‌های مربوط به همبستگی مثبت بین اثربخشی تعلیم و تربیت و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان نیز قابل توجه است. این نتایج نشان می‌دهد که تجربه آموزشی باکیفیت و اثربخش، نه تنها به موفقیت تحصیلی، بلکه به بهبود بهزیستی روانی و اجتماعی دانشجویان نیز منجر می‌شود. این یافته با مطالعاتی هم‌راستا است که بر پیوند نزدیک میان مشارکت تحصیلی، حمایت آموزشی و سلامت روان دانشجویان تأکید کرده‌اند (Haseli Songhori & Salamti, 2024Kilic et al., 2024). از این منظر، مدیریت مبتنی بر روابط انسانی می‌تواند به‌طور غیرمستقیم و از طریق ارتقای اثربخشی آموزشی، سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان را نیز تقویت کند.

نتایج مدل‌یابی معادلات ساختاری در این پژوهش نشان داد که مدل مفهومی ارائه‌شده از برازش مناسبی برخوردار است و روابط بین متغیرها به‌خوبی توسط داده‌های تجربی پشتیبانی می‌شود. این یافته حاکی از آن است که مدیریت مبتنی بر روابط انسانی می‌تواند به‌عنوان یک متغیر محوری در تبیین هم‌زمان پیامدهای آموزشی و روانی-اجتماعی در دانشگاه‌ها در نظر گرفته شود. این نتیجه با پژوهش‌های بین‌المللی هم‌سو است که بر ضرورت رویکردهای یکپارچه در مدیریت دانشگاهی تأکید کرده و مدیریت منابع انسانی را به‌عنوان پیونددهنده اهداف آموزشی، سازمانی و انسانی معرفی می‌کنند (Tiwow, 2023Seifi et al., 2024). همچنین، مطالعاتی که به نقش رهبری مسئولانه و مشروعیت سازمانی پرداخته‌اند، نشان می‌دهد که رویکردهای انسانی در مدیریت می‌توانند پیامدهای پایداری در عملکرد آموزشی و بهزیستی ذی‌نفعان ایجاد کنند (Salman Al-Oda et al., 2024Mazidi Sharafbadi, 2025).

در مجموع، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت مبتنی بر روابط انسانی در دانشگاه‌ها، فراتر از یک رویکرد مدیریتی صرف، به‌عنوان یک راهبرد کلیدی برای ارتقای کیفیت آموزش عالی و سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان عمل می‌کند. این نتایج با ادبیات نظری انسان‌گرایانه در مدیریت و پژوهش‌های تجربی داخلی و بین‌المللی هم‌خوانی دارد و بر اهمیت بازاندیشی در شیوه‌های مدیریت دانشگاهی تأکید می‌کند. به‌ویژه در بافت دانشگاه‌های ایران که با چالش‌هایی نظیر تراکم دانشجویی، محدودیت منابع و فشارهای اجتماعی مواجه‌اند، توجه به روابط انسانی می‌تواند نقشی تعیین‌کننده

نیازهای روانی و اجتماعی آنان می‌تواند به ارتقای اثربخشی آموزشی و سلامت کلی محیط دانشگاهی منجر شود.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حامی مالی

این پژوهش با هزینه شخصی و بدون حمایت مالی انجام شد.

ملاحظات اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از همه کسانی که سهمی در انجام هر چه بهتر این پژوهش داشتند، تشکر می‌شود.

References

- Basharti Kivi, S., Tabali, H., Foroutani, Z., & Barkhordar, N. (2025). Identifying and Ranking Ethical Human Resource Management Components in Payame Noor University. *Journal of Public Management Research*, 18(67), 187-212. https://jmr.usb.ac.ir/article_8972.html?lang=fa
- Correa, D. L., López-Díez, J., & Campuzano-Hoyos, J. (2024). A Humanistic Manager? Integrating Humanities Into Professional Management Education in Colombia: The Case of Eafit University, 1994-2007. *Journal of Management History*, 31(1), 154-173. <https://doi.org/10.1108/jmh-10-2023-0110>
- Halim, M. A., Bakri, N. H. S., Ahmad, M. F., Lamat, S. A., Dahlan, N. D., Safwan, N. S. Z., & Abu Kasim, N. A. (2024). The Relationship Between Human Resources Management Practices (HRMp) and Employee Engagement Among Staff at Universiti Putra Malaysia (UPM) Sports Centre. Proceedings of the 1st International Summit Conference on Exercise Science, Sports Management, Outdoor Recreation, and Physical Education, ExSPORT 2024, 28th-29th August, Malaysia,
- Haseli Songhori, M., & Salamti, K. (2024). The Linkage Between University Students' Academic Engagement and Academic Support: The Mediating Role of Psychological Capital [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(2), 72-84. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.2.10>
- Kashtidar, M., Rasekh, N., Ghasemi, H., Darabi, M., & Maghsoodi Imen, H. R. (2024). Designing a Productivity Management Model for Physical

در بهبود تجربه دانشگاهی دانشجویان ایفا کند (Correa et al., 2025; Miri, 2025).

در عین حال، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تمرکز صرف بر ساختارها و آیین‌نامه‌های رسمی بدون توجه به کیفیت روابط انسانی، نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای پیچیده آموزشی و روانی دانشجویان باشد. یافته‌ها بر ضرورت گذار از مدیریت بوروکراتیک به مدیریت انسان‌محور در آموزش عالی تأکید دارند؛ مدیریتی که در آن، دانشجو نه تنها به‌عنوان یادگیرنده، بلکه به‌عنوان یک انسان دارای نیازهای روانی، اجتماعی و عاطفی در نظر گرفته می‌شود (Riboldi et al., 2025; Yüksel et al., 2025).

با وجود یافته‌های معنادار، این پژوهش با محدودیت‌هایی همراه است. نخست آنکه داده‌ها به‌صورت مقطعی گردآوری شده‌اند و بنابراین استنباط روابط علی باید با احتیاط انجام شود. دوم، استفاده از ابزارهای خودگزارشی ممکن است تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهندگان قرار گرفته باشد. همچنین جامعه آماری پژوهش به دانشجویان دانشگاه‌های شهر تهران محدود بوده است که این امر می‌تواند تعمیم‌پذیری نتایج به سایر مناطق و بافت‌های دانشگاهی را محدود کند.

پژوهش‌های آتی می‌توانند با استفاده از طرح‌های طولی یا روش‌های کیفی، به بررسی عمیق‌تر سازوکارهای تأثیر مدیریت مبتنی بر روابط انسانی بر تجربه تحصیلی و سلامت دانشجویان بپردازند. همچنین پیشنهاد می‌شود نقش متغیرهای میانجی و تعدیل‌گر مانند سرمایه روان‌شناختی، فرهنگ سازمانی یا سبک‌های رهبری در این روابط مورد بررسی قرار گیرد. گسترش دامنه پژوهش به سایر شهرها و دانشگاه‌ها نیز می‌تواند به افزایش تعمیم‌پذیری یافته‌ها کمک کند.

بر اساس نتایج پژوهش، توصیه می‌شود مدیران دانشگاه‌ها رویکردهای مبتنی بر روابط انسانی را در سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌های خود تقویت کنند. برگزاری دوره‌های توانمندسازی مدیریتی با تمرکز بر مهارت‌های ارتباطی، حمایت روانی و مشارکت دانشجویان می‌تواند گامی مؤثر در این راستا باشد. همچنین ایجاد سازوکارهای رسمی برای شنیدن صدای دانشجویان و توجه به

- Riboldi, I., Crocamo, C., Piacenti, S., Capogrosso, C. A., Calabrese, A., Lucini Paioni, S., & Carrà, G. (2025). Mental health and loneliness in university students: A structural equation modelling comparing Italy and the UK. *International Journal of Social Psychiatry*. <https://doi.org/10.1177/00207640251346273>
- Salman Al-Oda, A. H., Sadeghi, M., Al-Murshidi, R. H. A., & Sharifi, S. (2024). Investigating the Relationship Between Talent Management Implementation Categories in the Basra Province Education Organization [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(1), 1-9. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.1.1>
- Seifi, E., Ahmadi, A., & Moazzami, M. (2024). Identifying the dimensions and components of the application of new technologies in the fourth generation university. *Management and Educational Perspective*, 5(4), 24-51. <https://doi.org/10.22034/jmep.2024.426783.1282>
- Tiwow, G. M. (2023). Human Resources Management in Trouble Time: Strategy to Increase Organization Agility for Digital Transformation in University. *Ijite*, 2(4), 99-112. <https://doi.org/10.62711/ijite.v2i4.166>
- Xu, C., Guo, L., Wang, K., Yang, T., Feng, Y., Wang, H., Li, D., & Fu, G. (2023). Current Challenges of University Laboratory: Characteristics of Human Factors and Safety Management System Deficiencies Based on Accident Statistics. *Journal of Safety Research*, 86, 318-335. <https://doi.org/10.1016/j.jsr.2023.07.010>
- Yüksel, P., Aksoy, S. G., & Hou, H. (2025). Mental Health in a Digital World: How Problematic Cell Phone Use and Personality Predict Fear of Missing Out (FoMO) in Gen Z University Students from Türkiye and the US. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 15(1), 1-1. <https://doi.org/10.5455/PBS.20240918082559>
- Education Departments in Universities and Higher Education Institutions in Iran with the aim of Improving Accountability System. *Human Resource Management in Sports*, 11(1), 151-176. <https://doi.org/10.22044/shm.2023.12678.2527>
- Kilic, M., Uslukilic, G., & Üstündağ Öcal, N. (2024). Exploring the relationship between proactive personality, individual innovation, and mental health in university students. *BMC public health*, 24(1), 3177. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-20644-0>
- Koutra, K., Pantelaiou, V., & Mavroeides, G. (2024). Breaking Barriers: Unraveling the Connection Between Mental Health Literacy, Attitudes Towards Mental Illness, and Self-Stigma of Psychological Help-Seeking in University Students. *Psychology International*, 6(2), 590-602. <https://doi.org/10.3390/psycholint6020035>
- Liu, H., Chen, J., Peng, Q., Zhang, H., & He, Y. (2024). Hardiness personality and mental health of financially-struggling medical students in private universities in China: the intervening roles of coping styles and gender. *Frontiers in Public Health*, 12, 1458049. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1458049>
- Mazidi Sharafbadi, M. (2025). *The Impact of Green Human Resource Management on Sustainable Development Performance with the Role of Organizational Legitimacy, Organizational Competition, and Responsible Leadership* Payame Noor University, Yazd Center].
- Mir Mohammadian Tooteh Kaleh, S. Z., Alvadi, H., & Zamani Tooni, A. (2024). Investigating the Impact of Human Resource Management Practices on Readiness for Change with the Mediating Role of Emotional Commitment and Hierarchical Culture at the University of Tehran. Tenth National Conference on Interdisciplinary Research in Management and Humanities, <https://civilica.com/doc/2119114/>
- Miri, Y. (2025). Educational Transformation in Iran: The Role of Strategic Management and Human Resource Productivity Based on the Fundamental Transformation Document. <https://civilica.com/doc/2366657/>
- Moshtaghi, M., & Sarhadi Moghaddam, M. (2025). Analyzing the Role of Performance Appraisal Systems in Enhancing the Quality of Teacher Education at Farhangian University. 21st National Conference on Management and Human Sciences Research in Iran, Tehran.
- Moya-Salazar, J. (2025). Peruvian University Students' Mental Health in Crisis: Assessing Anxiety, Depression, Fear, and Stress During the Russia-Ukraine Conflict. *Frontiers in Public Health*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1522132>
- Ning, X., Luo, X., & Guo, S. (2024). Researching into Chinese university students' mental health in the post-pandemic era-problems and causes. *Frontiers in psychology*, 15, 1393603. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1393603>